

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра відновного правосуддя та приватної детективної
діяльності

07-04-48

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання практичних робіт**

з навчальної дисципліни
**«КРИМІНАЛІСТИЧНА ТЕХНІКА В РОЗШУКОВІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ»**

для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою 262 «Правоохоронна
діяльність» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННІ права
Протокол № 10 від «30» червня 2020 р.

Рівне – 2020

Методичні вказівки до практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Криміналістична техніка в розшуковій діяльності» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою 262 «Правоохоронна діяльність» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Благодир А. А., Благодир С. М. – Рівне : НУВГП, 2020. – 18 с.

Укладач: Благодир Ангеліна Адамівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри відновного правосуддя та приватної детективної діяльності; Благодир Сергій Миколайович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри відновного правосуддя та приватної детективної діяльності.

Відповідальний за випуск: Гришко В. І., завідувач кафедри відновного правосуддя та приватної детективної діяльності.

Керівник групи
забезпечення спеціальності

Цимбалюк В. І.

© Благодир А.А.,
Благодир С.М., 2020
© НУВГП, 2020

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	
1.1. Опис навчальної дисципліни	5
1.2. Тематика практичних занять	7
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	8
1.4. Критерії та шкала оцінювання	8
2. Плани практичних занять	10
3. Самостійна робота студентів	13
4. Рекомендована література	16

Передмова

Ви приступаєте до вивчення навчальної дисципліни «Криміналістична техніка в розшуковій діяльності».

Криміналістична техніка в розшуковій діяльності – навчальна дисципліна, що передбачена для вивчення при підготовці фахівців у галузі правоохоронної діяльності.

Правоохоронна діяльність як сучасний, ефективний правовий інститут державно-владного характеру, спрямований на забезпечення прав і свобод людини і громадянина, а також правопорядку і законності.

Навчальна дисципліна «Криміналістична техніка в розшуковій діяльності» знаходиться у тісному зв'язку з іншими юридичними дисциплінами, перш за все, з теорією держави і права, яка забезпечує його категоріальним апаратом, з конституційним, кримінальним, адміністративним правом, кримінальним процесом та криміналістикою, оскільки в діяльності правоохоронних органів досить часто виникають питання, що пов'язані з відшкодуванням завданої кримінальним правопорушенням шкоди, кваліфікацією суспільно небезпечних діянь, забезпеченням конституційних прав і свобод людини, адміністративною відповідальністю тощо.

Під час вивчення цієї навчальної дисципліни студенти повинні активно використовувати знання з кримінального процесу, криміналістичної техніки, криміналістичної тактики тощо.

Основними формами вивчення навчальної дисципліни є лекції, практичні заняття, самостійна робота, поточний і підсумковий контроль. Важливим для засвоєння студентами навчального матеріалу є вивчення рекомендованих у програмі законодавчих та відомчих нормативних актів, а також літературних джерел, дотримання вимог та рекомендацій, які ставляться науково-педагогічними працівниками кафедри.

1. Опис навчальної дисципліни та її структура

1.1 Опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Криміналістична техніка в розшуковій діяльності» є допомога студентам, як майбутнім працівникам органів дізнання та досудового розслідування, засвоїти можливості і порядок використання науково-технічних засобів для підвищенні ефективності їх діяльності з розкриття та розслідування кримінальних правопорушень.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Криміналістична техніка в розшуковій діяльності» є аналіз кримінально-процесуального законодавства України, підзаконних нормативно-правових актів, навчальної та монографічної літератури, практичне застосування різноманітних науково-технічних засобів відповідно до програми дисципліни.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- законодавство, що регулює діяльність вітчизняних та зарубіжних правоохоронних органів та практику його застосування;
- фактори, що визначають та впливають на діяльність правоохоронних органів;
- засоби правового регулювання діяльності вітчизняних та зарубіжних правоохоронних органів;
- теорію прийняття процесуальних рішень, їх структуру, системні якості і функціональне призначення в діяльності співробітників правоохоронних органів;
- особливості специфіки діяльності суб'єктів вітчизняної правоохоронної діяльності (НАБУ; Національної поліції, Служби фінансових розслідувань, ДБР, СБУ тощо) та їх аналогів у зарубіжних країнах;
- загальні теоретичні положення доказового права та практику його застосування.

вміти:

- планувати та управляти часом;
- самостійно здобувати знання, використовуючи різні джерела інформації;
- працювати з іноземними інформаційними джерелами, нормативно-правовими актами, сайтами тощо;
- узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, аргументовано їх пояснювати аналізувати;
- застосовувати набуті знання, вміння й навички на практиці, брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності;
- оптимізувати й застосовувати сучасні інформаційні технології під час рішення професійних (наукових) завдань адаптовуватися до змін та умов діяльності;
- використовувати сучасні технології та методики у правоохоронній діяльності (поліграф, технічні засоби діагностування тощо);
- здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення правоохоронної діяльності;
- застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу проблемних питань, що виникають під час діяльності правоохоронних органів;
- самостійно поглиблювати свої знання, правильно визначати обґрунтовувати і відстоювати свою правову позицію;
- використовувати навички творчого мислення та самовдосконалення свого професійного рівня;
- самостійно вивчати закони України, інші нормативно-правові акти, що регламентують діяльність правоохоронних органів;
- визначати шляхи підвищення ефективності здійснення правоохоронної та інших видів діяльності;
- приймати рішень щодо правового регулювання відносин у сфері розслідування злочинів окремих категорій;
- забезпечувати законність та правопорядок, безпеку

особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків;

- виявляти та аналізувати причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживати заходи для їх усунення;

- визначено і наполегливо ставити професійні завдання та організовувати підлеглих для їх виконання, вміння взяти на себе відповідальність за результати виконання поставлених завдань;

- взаємодіяти з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю, суб'єктами приватної детективної діяльності з питань правоохоронної діяльності;

- застосовувати кримінально-процесуальні засоби доказування;

- складати необхідні документи про застосування технічних засобів;

- систематизувати та документально оформляти відповідну інформацію, що може мати доказове та/або оперативне значення.

1.2 Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми
Модуль 1	
1	Загальні поняття криміналістичної техніки
2	Суб'єкти застосування криміналістичної техніки в розшуковій діяльності
3	Правові підстави застосування криміналістичної техніки в розшуковій діяльності
4	Класифікація науково-технічних засобів, які використовуються в розшуковій діяльності
5	Засоби для виявлення (пошуку) та попереднього дослідження слідів та мікрочастинок
6	Засоби, які застосовуються для фіксації та вилучення слідів та різних об'єктів в розшуковій діяльності
7	Техніко-криміналістичні засоби пошукового призначення

Модуль 2	
8	Застосування пошукових засоби електричної та індукційної дії в розшуковій діяльності
9	Застосування пошукових засоби хімічної та випромінюючої дії
10	Використання цифрової фотозйомки та відеозапису в розшуковій діяльності
11	Використання можливостей комп'ютерних технологій в розшуковій діяльності
12	Участь спеціаліста під час застосування криміналістичної техніки в розшуковій діяльності
13	Процесуальне оформлення ходу і результатів застосування науково-технічних засобів у розшуковій діяльності

1.3 Контрольні заходи та засоби діагностики

При виставленні оцінок (балів) враховуються, насамперед, знання, розуміння й уміння аналізувати конкретні слідчі ситуації, висувати версії, планувати хід розслідування окремих видів злочинів

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного контролю з навчальної дисципліни «Криміналістична техніка в розшуковій діяльності» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних занять;

- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Відмінно
82-89 балів	Добре
74-81 балів	
64-73 балів	Задовільно
60-63 балів	
35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

2. Плани практичних завдань

МОДУЛЬ І

Змістовий модуль 1. Загальні особливості криміналістичної техніки

Тема 1. Загальні поняття криміналістичної техніки (2 год.)

План заняття

1. Поняття криміналістичної техніки.
2. Загальна класифікація засобів криміналістичної техніки.
3. Методи криміналістичної техніки.
4. Завдання, що вирішуються шляхом застосування криміналістичної техніки в розшуковій діяльності.

Література [1, 12, 13, 14, 17, 25, 27, 32]

Тема 2. Суб'єкти застосування криміналістичної техніки в розшуковій діяльності(2 год.)

План заняття

1. Суб'єкти застосування криміналістичної техніки в розшуковій діяльності.
2. Повноваження слідчого щодо застосування криміналістичної техніки в розшуковій діяльності
3. Повноваження прокурора щодо застосування криміналістичної техніки в розшуковій діяльності
4. Застосування криміналістичної техніки оперативними підрозділами.

Література [1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 22, 28, 33]

Тема 3. Правові підстави застосування криміналістичної техніки в розшуковій діяльності(2 год.)

План заняття

1. Правові підстави застосування криміналістичної техніки в розшуковій діяльності.
2. Регламентація застосування криміналістичної техніки законом України «Про оперативно-розшукову діяльність».
3. Регламентація застосування криміналістичної техніки КПК України.
4. Регламентація застосування криміналістичної техніки

законами які регулюють відомчу діяльність оперативних підрозділів.

Література [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 14, 16, 18, 30, 31]

Тема 4. Класифікація науково-технічних засобів, які використовуються в розшуковій діяльності(2 год.)

План заняття

1. Класифікація засобів криміналістичної техніки за походженням.
2. Класифікація техніко-криміналістичних засобів за суб'єктом застосування.
3. Класифікація засобів криміналістичної техніки за спеціальним (цільовим) призначенням.
4. Класифікація засобів криміналістичної техніки за іншими критеріями.

Література [12, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 23]

Тема 5. Засоби для виявлення (пошуку) та попереднього дослідження слідів та мікрочастинок (2 год.)

План заняття

1. Техніко-криміналістичні засоби, які застосовуються для виявлення (пошуку) слідів рук.
2. Виявлення з допомогою засобів криміналістичної техніки слідів ніг, зубів людини, знарядь зламу, транспортних засобів.
3. Використання засобів криміналістичної техніки для виявлення слідів підробок документів, слідів пострілу.
4. Техніко-криміналістичні засоби, які застосовуються для виявлення мікрослідів (мікрочастинок).

Література [2, 4, 7, 8, 11, 14, 15, 16]

Тема 6-7. Засоби, які застосовуються для фіксації та вилучення слідів та різних об'єктів в розшуковій діяльності. Техніко-криміналістичні засоби пошукового призначення (2 год.)

План заняття

1. Дактилоскопічні плівки та їх замітники.

2. Спеціальні хімічні склади для штучного слідоутворення.
3. Поняття техніко-криміналістичних засобів пошукового призначення.
4. Класифікація пошукових засобів криміналістичної техніки.

Література[6, 12, 13, 17, 18, 19, 24, 25, 26]

Змістовий модуль 2. Особливості використання криміналістичної техніки в розшуковій діяльності.

Тема 8. Застосування пошукових засоби електричної та індукційної дії в розшуковій діяльності (2 год.)

План заняття

1. Електрошуп та його використання для пошуку закопаних і затоплених трупів та їх частин
2. Пошукові засоби електричної дії.
3. Використання індукційних металошукачів для пошуку предметів.
4. Характеристика окремих типів металошукачів.

Література [12, 13, 14, 19, 22, 23, 31, 32]

Тема 9. Застосування пошукових засоби хімічної та випромінюючої дії (2 год.)

План заняття

1. Використання в розшуковій практиці пошукових засобів хімічної дії.
2. Використання в розшуковій практиці хімічних складів (реактивів).
3. Використання в розшуковій практиці приладів з проникаючими випромінюваннями.

Література [12, 13, 14, 17, 19, 24, 26, 32, 33]

Тема 10-11. Використання цифрової фотозйомки та відеозапису в розшуковій діяльності. Використання можливостей комп'ютерних технологій в розшуковій діяльності (2 год.)

План заняття

1. Переваги цифрової фотозйомки та можливості її

використання при проведенні розшукової діяльності.

2. Особливості застосування відеозапису для фіксації окремих розшукових дій.

3. Поняття та види комп'ютерних технологій в розшуковій діяльності.

4. Система криміналістичного дослідження, редагування і документування досліджуваних документів.

Література [14, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 24, 26, 32]

Тема 12-13. Участь спеціаліста під час застосування криміналістичної техніки в розшуковій діяльності.

Процесуальне оформлення ходу і результатів застосування науково-технічних засобів у розшуковій діяльності (2 год.)

План заняття

1. Процесуальний статус спеціаліста.

2. Форми співпраці спеціаліста та оперативних підрозділів під час розшукової діяльності.

3. Порядок вилучення, упакування та процесуального оформлення додатків до протоколів НСРД.

4. Оцінка матеріалів, отриманих за допомогою техніко-криміналістичних засобів.

Література [2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 18, 16, 17, 26, 27, 31]

3. Самостійна робота студентів

Самостійна робота є однією із складових навчального процесу, на яку припадає значний обсяг навчального часу. При цьому студент є активним учасником навчального процесу, набуває навичок самоорганізації, самостійного пошуку інформації, прийняття рішень. Правильна організація самостійної роботи дозволяє максимально індивідуалізувати навчання, підвищити ефективність навчального процесу в цілому.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного у змісті лекції, засвоєння її основних моментів. При цьому не варто дослівно

записувати за лектором, а своїми словами фіксувати найсуттєвіше: тему, її основні питання та положення.

Самостійна робота є важливим засобом засвоєння слухачами навчального матеріалу. Вона передбачає опрацювання наукових праць, підручників, навчальних і методичних посібників, вивчення та ознайомлення з положеннями законодавчих та нормативних актів.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних (семінарських занять), виконання завдань по темах практичних занять;
- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;
- робота в інформаційних мережах;
- вибір теми, складання плану та написання реферативної роботи;
- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Професійному розвитку студентів сприяє самостійне виконання творчих та практичних завдань, різноманітні форми пошукової, дослідної роботи.

Викладач систематично контролює самостійну роботу студентів: перевіряє конспекти, виконання індивідуальних творчих завдань, надає необхідну допомогу для активізації навчальної діяльності студентів.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, захисту рефератів, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності студентів.

Перелік тем для рефератів

1. Принципи застосування криміналістичної техніки в розшуковій діяльності.
2. Дотримання конституційних прав особи під час застосування криміналістичної техніки оперативними підрозділами.
3. Завдання, що вирішуються шляхом застосування

криміналістичної техніки в розшуковій діяльності.

4. Підзаконні нормативно-правові акти, якими регулюється застосування криміналістичної техніки в розшуковій діяльності.

5. Комплекти техніко-криміналістичних засобів, які використовуються в розшуковій діяльності.

6. Попереднє дослідження слідів з допомогою науково-технічних засобів.

7. Засоби для експрес-аналізу певних речовин і матеріалів.

8. Хімічні пастки, їх види.

9. Препарати для нанесення невидимого маркування.

10. Пошукові оптичні засоби, їх види та особливості застосування в розшуковій діяльності.

11. Пошукові механічні засоби, їх призначення та порядок застосування при проведенні розшукової діяльності.

12. Проведення слідчих (розшукових) дій співробітниками оперативних підрозділів за дорученням слідчого.

13. Пошукові засоби випромінюючої дії.

14. Прилади, дія яких пов'язана із сприйняттям випромінювань (інформаційних сигналів).

15. Відеозапис як додатковий засіб фіксації.

16. Розшукова автоматизована інформаційно-пошукова система «Раіпс – портрет».

17. Автоматизована система портретної ідентифікації.

18. Система експрес-ідентифікації мовця за локальними частотно-часовими параметрами мови.

19. Регламентація діяльності спеціаліста під час проведення розшукових дій.

20. Особливості процесуального оформлення ходу та результатів застосування засобів криміналістичної техніки для виявлення, фіксації, вилучення слідів та інших об'єктів.

21. Процесуальне оформлення застосування цифрової фотозйомки та відеозапису при проведенні НСРД.

4. Рекомендована література

4.1.Базова

1. Конституція України: від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
3. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. (із змінами і доповненнями).
4. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. (із змінами і доповненнями).
5. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992р. (із змінами і доповненнями).
6. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992р. (із змінами і доповненнями).
7. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовтня 2014 р. (із змінами і доповненнями).
8. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12 листопада 2015 р.
9. Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби МВС України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події, затверджена наказом № 1339 від 03.11. 2015р.
10. Положення «Про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань», затверджене наказом Генерального прокурора України №69 від 17 серпня 2012 року.
11. Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575 "Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні".

4.2. Додаткові рекомендовані джерела

1. Белкин Р. С. Криминалистическая энциклопедия. М.,1997.
2. Галаган В. І. Криміналістичне забезпечення проведення процесуальних дій у кримінальному судочинстві України. Наукові записки НаУКМА. Том 116. Юридичні науки. К., 2011. С. 106-110.

3. Гончаренко В. И. Научно-технические средства в следственной практике. К., 1984.
4. Гончаренко В. И. Бергер В. Е. Криминалистика и криминалисты. К., 1989.
5. Єзерський Р. Б. Криміналістична техніка і науково-технічний прогрес. Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка: Серія юридична. 2003 р. № 38. С.573-582.
6. Журавель В. А., Павлюк Н. В., Резнікова О. І. Поняття та засоби криміналістичного забезпечення розслідування корупційних злочинів. *Питання боротьби із злочинністю*: зб. наук. пр. Х. вип.32. 2017. С. 13-31.
7. Іщенко А. В., Ієрусалімов І. О., Удовенко Ж. В. Теорія і практика криміналістичного забезпечення процесу доказування в розслідуванні злочинів. Київ, 2007.
8. Капустіна М. В. Поняття техніко-криміналістичних засобів забезпечення протидії злочинам. Наук. Фах. Вид. Х.: НЮУ ім. Ярослава Мудрого Вип. 2 (6). 2014. С.24-34.
9. Карпенко Д. О. Техніко-криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, пов'язаних з порушенням правил безпеки руху або експлуатації транспорту: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09.; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х. 2017.
10. Когутич І. І. Криміналістичні знання, їх сутність і потреба розширення меж використання : монографія. Львів : «Тріада плюс». 2008. С. 257-270.
11. Криміналістика за заг. ред. проф. В. Ю. Шепітька. Харків : «Право». 2010. С. 54
12. Лисиченко В. К. Использование данных естественных и технических наук в следственной и судебной практике. Киев, 1979.
13. Салтевский М. В. Проблема совершенствования процессуальной регламентации применения научно-технических средств в уголовном судопроизводстве К. Вип.45. 1991. С.27-32.
14. Салтевский М. В. Собирание криминалистической информации техническими средствами на предварительном следствии. Киев, 1980.

15. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі) : підручник. К. : Кондор. 2006.
16. Хараберюш І. Ф., Захаров В. П. Проблеми використання спеціальної техніки у доказуванні. Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. № 2. 2011.
17. Чжу Цзинь Цзе. К вопросу технико-криминалистического обеспечения расследования преступлений, совершенных в сети Интернет . *Актуальные вопросы современной правовой науки : материалы*. Междунар. науч. конф. студентов, магистрантов и аспирантов и секции «Юрид. науки» Респ. науч. конф. студентов и аспирантов вузов Респ. Беларусь «НИРС — 2011», Минск, 4–5 нояб. 2011 г. редкол. : О. И. Чуприс (отв. ред.) [и др.]. Минск: Изд. центр БГУ. 2012. С. 183-184
18. Черноус Ю. М. Техніко-криміналістичне забезпечення розслідування злочинів. *Право і суспільство*. Вип.6. 2011.С. 213-217.
19. Чучукало О. Поняття техніко-криміналістичного забезпечення судового слідства. *Право України*. №1. 2004.
20. Шепітько В. Ю. Техніко-криміналістичне забезпечення діяльності правоохоронних органів: тенденції та перспективи. *Питання боротьби зі злочинністю*: зб. наук. пр. Х: Вип. 13, 2007. С. 80-97.
21. Шепітько В. Ю. Техніко-криміналістичне забезпечення органів досудового слідства та якість слідчої діяльності. Х. : Апостіль. 2010.
- Щербинский Е. А. Криминалистическую технику — в следственную практику. Экспертная практика №26. М. 1988. С.17.

4.3.Інформаційні ресурси

1. <http://www.naiu.kiev.ua/naiu/tslc/index.php>
2. <http://www.nbu.gov.ua/>
3. <http://rada.gov.ua/laws/main/a#Find>
4. <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/index>
5. <http://www.kmu.gov.ua/control/>
6. <http://uk.wikipedia.org/wiki>